Ч. 213 (13.452). Львів, вівторок 15. серпня 1933. Рік LIV

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. — Конто почт. щадн. 143.322. — Адреса для телеграм: „Діло“, Львів. — Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ: Місячно 5·00 зол. Чвертьрічно 15·00 „ Піврічно 30·00 „ Річно 60·00 „ ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41. „ Друкарні: 29-26. — В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ. — ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Бурі, град, спека.

Над Львовом у суботу в год. 21.45 пройшла нагальна буря з громами та зливним дощем. Лютувала до год. 1. в ночі. Залила сутерини в камяницях при вул. св. Мартина та Львівську вулицю на Клепарові. В багатьох випадках інтервеніювала пожежна сторожа. Каналізаційний відділ інтервеніював у домі при вул. Курковій 2., де одно мешкання на II. пов. залила дощівка, що спливала з даху.

Великі шкоди заподіяла буря у львівському повіті. В Загірі пов. Львів грім ударив у хату Дм. Калитинського та спричинив пожежу. Хата згоріла. Вогонь перекинувся на інші будинки. Згоріли 2 хати, 5 стаєн і 7 стоділ та 2 коні. Михайло Керколуб зі страху від безнастанних громів помер на серце.

Двогодинна буря з громами та зливою навістила Перемишль і повіт. Від громів були пожежі по селах. У Перемишлі грім ударив у телефонічні проводи на будинку староства й ушкодив усі телефонічні апарати в старостві.

Над границею Киселина на Луччині перейшла нагальна градова туча. Град величини курячого яйця вибив зовсім незібране ще збіже. Від грому згоріли будинки А. Сокола в Киселині.

УЖГОРОД, 13. 8. ПАТ. Лютують тут страшні бурі. В Кошицях грім ударив у стодолу, в якій було 30 людей; 1 чоловік згинув, кількох тяжко попарило.

Наслідком страшної спеки, яка навістила Мадярщину, 8 людей на вулицях Будапешту дістали атаку шалу. Їх з трудом обезсилили та перевезли до заведення божевільних. У Будапешті було 34 ст. в тіні У Відні в пятницю пополудні було 46 ст. Ц. Сім людей потонуло підчас купелі, один старець занедужав наслідком сон. удару. У Бадені біля Відня помер реставратор наслідком сонішного удару, 29 людей занедужало на вулицях. У Югославії спека від кількох днів. У Білгороді було 40 ст. Ц. в тіні, 50 ст. Ц. на сонці. Було багато нещасних випадків наслідком спеки. Спека в Еспанії зростає далі. В Кордобі найшли багато неживих птахів, що не видержали горячі. Над Кордобою 11. серпня лютувала буря. Вихор виривав дерева з корінням, дахи, а вода в Гвадальквірі виступила з берегів. Люди надбережних хат ратувалися втечею. Хоч була буря, температура не опала.

—o—

Пацифікація Атлясу.

КАЗАБЛЯНКА, 12. 8. ПАТ. Дальша пацифікація середущого Атлясу в районі Джебель Баду стрінулася із сильним спротивом окружених там диседентів. Незважаючи на той спротив і дуже тяжкий, часом зовсім недоступний терен, пацифікація іде успішно та приносить щораз нові зголошення льояльности туземців. Узагалі ост. днями в ріжних місцях зложило зброю та висловило льояльність понад 500 родин. Одначе ця акція потягла за собою поважні жертви серед французько-мароканського війська. Вбиті були полк Бісе, командант 2-го баталіону 2-го полку чужоземної легії, майор Шабан, командант 2-го баталіону 13-го полку альжирських тиралієрів, крім того 4 старшини та 18 вояків, переважно з легії. Ранених було 5 старшин, 3 підстаршини та 23 вояки.

—o—

КОНФІСКАТА МАЄТКУ „ФОРВЕРТСУ“.

Уряд німецької тайної поліції оповістив, що цілий маєток соціял-демократичного щоденника „Форвертс“ з друкарнею і будинками перейняло пруське міністерство внутрішніх справ як представник пруського уряду й переписало на власність державного концентраційного товариства. Зроблено це на основі розпорядку про конфіскату маєтків комуністичної партії та інших політичних організацій, які визнано противдержавними.

—o—

Тріюмфальний поворот ґен. Бальбо до Риму.

РИМ, 13. 8. ПАТ. Ескадра ґен. Бальбо осіла нині щасливо в Фіюмічіює при одушевлених окликах публики, гарматніх вистрілах та гудінні корабельних сирен. Витав їх Мусоліні й найвищі достойники. Мусоліні поцілував ген. Бальбо, перевів перегляд ескадри, потім усі отвертими автами відіхали до Риму. При старинних воротах Порта Капена утворився похід із летунами попереду, що пройшов попід Константинів Лук серед гарматніх сальв і дзвонення історичного дзвона на Капітолі, що буває лише при дуже великих святах. Вія дель Імперо була встелена лавровим листям. Летуни зложили вінець на Капітолі на могилі Невідомого Вояка та на Венецькій площі під памятником кор. Віктора Емануеля. Перед памятником уставлений був модель природної величини аеропляну Савоя Маркеті, на якому двічі відбувся італійський атлянтійський лет. На пл. Кольона змонтували величезну мапу, на якій зазначили трасу лету ґен. Бальбо. По другому боці Тибру на горбі Янікульом помістили величезний світляний напис „Дукс“, видний на кільканацять км. Рефлекторами освітили всі історичні будинки від Константинового Лука по Форум Романум і Траяна.

—o—

БРІНІНҐ ВСТУПАЄ ДО МОНАСТИРЯ?

БЕРЛІН, 14. 8. ПАТ. „Фос. Цтг.“ повідомляє нібито бувш. канцлер д-р Брінінґ хоче небаром зректися мандату до райхстаґу та вступити до монастиря. Бувший пруський премієр Больц, мовляв хоче вступити до монастиря.

—o—

Змінили назви.

ЛЯЙПЦІҐ, 12. 8. ПАТ. „Н. Ляйп. Цтг“. повідомляє, що міська рада постановила змінити з 1. січня 1934 назву вулиці й мосту ім. кн. Й. Понятовського на вул. Ґотшеда та Шкільний Міст. Ухвала запала на внесення нац. соц. фракції одноголосно. Назви ті істнували понад сто літ. На тім терені польська кіннота в 1813 р. ослонювала зади Наполеонської армії.

БЕРЛІН, 12. 8. ПАТ. „Фос. Цтг.“ повідомляє, що перша місцевість у Німеччині, яку назвуть назвищем Гітлера, це громада Щебжик в опольській окрузі, зватиметься Гітлерзе. З держ. канцелярії прийшла згода на зміну. Громада ця, що має 200 мешканців, є в найближчому сусідстві греблі біля Гураді, яку запроєктували з канцлерової ініціятиви.

—o—

ПАНЦИРНІ АВТА ТА СКОРОСТРІЛИ В ДЕБЛІНІ.

ДЕБЛІН, 13. 8. ПАТ. Міністр справедливости заборонив на неділю похід організації синіх сорочок під проводом ґен. О'Дофі.

Неділя минула без поважних інцидентів, завдяки строгим зарядженням уряду. Прийшло лише до сутички між юрбою та 6 фашистами, які в синіх сорочках вийшли з гол. кватири. Юрба хотіла їх побити, та не прийшло до того завдяки інтервенції цив. ґвардії. При цьому фашисти потурбували. Щоби не прийшло до маніфестації перед могилою героїв Ґріфіта, Колінса та Ґіджінса, поліція берегла гол. вулиці й урядові будинки. Біля могили кружляли панцирні авта, на подвірях близьких домів уставили машинові кріси та відділи помічної поліції, що їх утворив Де Валера. Всі, що відвідали могилу 3-х героїв, мусіли предложити спец. дозвіл.

—o—

ВИБУХ СТРАТОСФЕРИЧНОГО БАЛЬОНУ.

БРЮСЕЛЯ, 12. 8. ПАТ. Стратосферичний бальон проф. Косінса підчас проби підлягли тисненню 2 атмосфер. Поволока бальону не видержала тиснення, бальон вибухнув. Проф. Косінса сила вибуху викинула на кільканацять м. вгору, він чудом лише врятувався. Один робітник згинув, один був тяжко ранений. Виправу в стратосферу відложили. Ц. р. мабуть не відбудеться.

—o—

ПРЕЗ. МАШАДО ВТІК.

ГАВАНА, 13. 8. ПАТ. Бувш. президент Машадо відлетів гидропляном до столиці англ. багамських островів Насав, 3 дні дороги від Нюйорку. Готель, у якім задержався Машадо, пильнує поліція, бо боїться атентату. З Машадом є 2 міністри. Є чутки, що вбито бурмістра міста Гавани. В місті заворушення не вгавають, плюндрують держ. будинки. Вулицями вганяє одушевлена юрба з окликами в честь революції. Новий провізоричний президент Чеспедес Ортіс присягнув і заявив, що постарається створити уряд, у якім заступлені будуть усі партії. Розвязав конгрес і найв. суд. З Міямі на Фльориді повідомляють, що там прилетів бувш. міністр закорд. справ Ферара. Згідно з ост. вістками на Кубі вже спокій.

—o—

СТУДЕНТ УБИВ ЖАНДАРМА.

БЕРЛІН, 13. 8. ПАТ. Нічю на неділю біля містечка Нойштад на кордоні баварського палятинату дійшло до сутички між жандармською стежею і двома пачкарями. Пачкарі вбили жандарма, двох інших тяжко ранили. На поміч прибіг побережник і застрілив одного пачкаря, 25-літн. студента медицини Поппа.

—o—

АКАДЕМІЧНИЙ РІК.

1. вересня ц. р. входить в життя розпорядок м-ства віроісповідань і освіти про поділ шкільного року. Згідно з розпорядком академічний рік почнеться 1. вересня. 30. вересня покінчаться іспити та кольоквії. Від 25. вересня до 7. жовтня включно відбуватимуться вписи кандидатів, розгляд документів і степеня приготування кандидатів до вищих студій. Виклади почнуться 9. жовтня. Поділ академічного року на семестри, принятий в кожній вищій школі, та перерви між семестрами й речинці іспитів остають без змін.

—o—

ЛЬВІВСЬКИМ РИНКОМ ТРАМВАЙ НЕ БУДЕ ЇЗДИТИ?

На засіданні технічної секції ради м. Львова в найближчих днях розглядатимуть внесення, щоби скасувати трамвайну трасу для всіх, що їдуть тепер Ринком. Внесення мотивують великим рухом, який є на відтинку між катедрою та Руською вулицею. Внесення подає зміни, які потягне за собою евент. скасування тієї траси пристосуванням обїзду іншою трасою.

—o—

САМОГУБСТВО ЗІ СТРАХУ ПЕРЕД БІЛЬШ. ЕМІСАРАМИ.

З Гдині повідомляють, що там 11. серпня застрілився керманич будівельної поліції урядового комісаріяту інж. Всеволод Любарський. Куля застрягла в мізку. Любарського відвезли до шпиталю в дуже грізному стані. Любарський відомий із шахтинського процесу за саботаж, що свого часу відбувся в Москві. Після того Любарський передістався був до Польщі і тут одержав становище в Гдині. Він був під враженням, що його не мине пімста більшовицьких емісарів. У листі до урядового комісаря Любарський подає, що стріляється, бо не може заволодіти над нервами.

СМЕРТНИЙ ПРИСУД.

Наглий суд у Замості засудив на кару смерти (шибеницю) 24-літнього Ол. Захарчука. Захарчук (якого підозрівали в переворотовій діяльности), підчас уладженої на нього погоні застрілив поліцая Врубля. Після проголошення кари смерти Захарчук відкликався до президента Польщі, щоби його помилував.

—o—

СПОРТ.

МИСТЕЦТВА ЛІҐИ.

КАТОВИЦІ. Рух — Погонь 5:1 (4:0).
КРАКІВ. Подгуже — Чорні 1:0 (1:0).
ВАРШАВА. Висла — Леґія 3:2 (2:2).

ММИСТЕЦТВА А-КЛЯСИ.

РЯШІВ. Україна — Ресовія 1:1 (0:1).
ЛЬВІВ. Огнісько — Сьвітезь 7:2 (6:1).
ЛЬВІВ. Гасмонея — Лехія 3:0 (2:0).

Статистика східних католиків.

(На основі „L. Annuario Pontificio“ з 1932 р.)

I. АЛЕКСАНДРІЙСЬКИЙ ОБРЯД.

1. КОПТИ 32.000 вірних, мають свій патріярхат, котрим від 1908 р. завідує апост. адміністратор; двох єпископів, 66 священиків.

2. ЕТІОПЦІ в Габеші мають 29.837 вірних, 39 священиків. В Еритреї мають єпископа свого обряду, одначе є підчинені латин. апост. вікаріеві.

II. АНТІОХІЙСЬКИЙ ОБРЯД.

3. МАЛОНКАРЦІ, щойно від 1931 р. зєдинені з катол. Церквою, 9000 вірних, 1 архієпископ, 1 єпископ, 35 священиків.

4. МАРОНІТИ, 366.015 вірних, мають свого патріярха, 14 єпископів, 1012 священиків.

5. СИРІЙЦІ, 71.354 вірних, мають свого патріярха, що зветься також антіохійським, 8 єпископів, 164 священиків.

III. ВІРМЕНСЬКИЙ ОБРЯД.

6. ВІРМЕНИ в Азії, 99.274 вірних, мають свого патріярха в Килікії, 10 єпископів, 113 священиків.

7. ВІРМЕНИ в Европі, в Галичині (у Львові архиєпископ), у Румунії, в Австрії (мехитаристи у Відні). Число їх вірних мінімальне.

IV. ВИЗАНТІЙСЬКИЙ ОБРЯД.

8. БОЛГАРИ, вірних 3.598, 41 священиків.

9. ГРЕКИ, в Греції і в Туреччині, 3.048 вірних, 1 єпископ (у Царгороді), 20 священиків.

10. ІТАЛЬОГРЕКИ в Італії, 50.850 вірних, 61 священиків. Папа Венедикт XV. оснував для них 1919 р. окрему епархію в Калябрії, з осідком у Люнгро. Одначе византійський єпископ (episcopus ordinans — для рукоположення) мешкає в Піяна деі Греці на Сицилії.

11. В ЮГОСЛАВІЇ крижівська епархія (в перевазі українська), 41.597 вірних, 1 єпископ (о. д-р Няради), 58 священиків.

12. МЕЛЬХІТИ, 166.214 вірних, мають свого патріярха в Антіохії, 18 єпископів, 167 священиків.

13. РУМУНИ, 1.394.957 вірних, 1 архиєпископ, 4 єпископів, 1.628 священиків.

14. УКРАЇНЦІ (в Европі і в новому світі), 5.162.385 вірних, 3.562 священиків, 1 митрополит і 11 єпископів (Львів (2), Перемишль (2), Станиславів (2), Ужгород, Пряшів, Злуч. Державн (2), Канада); до того апост. адміністратори на Буковині та на Мадярщині. Крім того треба тут дочислити єпископа-візитатора для північно-західних земель у Польщі (о. д-р М. Чарнецький).

З того видно, що ми числом вірних сильні, та слабі числом єпископів і взагалі ранґами (в порівнанні з іншими східними католиками).

Чи Ви стали вже членом Українського Т-ва Допомоги Інвалідам у Львові? Місячна вкладка 50 сот.!

За океаном.

ПОЛЬСЬКИЙ ПАВІЛЬОН ТА УКРАЇНСЬКИЙ ПАВІЛЬОН НА СВІТОВІЙ ВИСТАВІ СТОЛІТНЬОГО ПОСТУПУ В ШИКАҐО.

До польського щоденника „Нови Сьвят“ з Ню Йорку (видання з 27. липня) пише Броніслав Гліва:

„Відвідуючи докладно Світову Виставу в Шикаго, зайшов я також до так званого „Польського Павільону“, себто будинку, що мав містити виключно польські експонати, а який ми (поляки) втратили з причини недостачі фондів на покриття решти суми на будову.

Тепер господарять у нім німці, які той будинок відкупили. Входжу до середини. Павільон закиданий ріжними, наборзі зладженими кіосками. Там продають сукні, забавки, ножики, артикули з Китаю і з Японії.

Питаюся:

— Чи то вистава німецька? Чи то артикули німецькі?

Одержую відповідь:

— Ні, це не вистава німецька, а тільки показ експонатів, які американські німці імпортують та експортують.

Само собою частина товарів „Мейд ін Джермені“.

В глибині побачив я і польську будку. Серце стискається з болю. В будинку, з якого повівають ворожі (німецькі) прапори, є товари польські.

Виходжу на горішні поверхи. Там порожно. Кілька саль цілком незаповнених і загалом не винанятих.

Доволі було для мене сумного виду. Я покинув пруську виставу, щоби по черзі пізнати павільони інших країв.

Порівнуючи їх павільони з недокінченим польським будинком, дійшов я до переконання, що наші впорядчики либонь через „народову надутість“ хотіли побудувати великий будинок, пять разів більший, як чеський павільон. Хотіли тільки імпонувати, показати, що поляк потрапить хочби за ціну „заставлення“ (це останне не вдалося), не зважаючи на те, що втакім великім будинку не сталоб експонатів, світили би пустими будками.

Чиж не було би мудріше задоволитись меншою будовою, пристосібленою до наших (польських) кишень і теперішніх умовин, докінчити діло, мати власну польську домівку, а не вертатися в половині дороги та осмішитись відтак перед чужими?

Пояснення шикаговських поляків, що польський павільон упав, бо „поляки з провінції не дописали“, не видержує критики. Може і є в тім дрібка рації, але дійсна вина в головному джерелі.

Сором обливає нас (поляків), відчуваємо дивний біль невдачі і пониження.

Але жаль нині вже спізнений. Злого не направимо.

Тільки на будуче наука, що ніякого діла не довершимо, якщо не буде згідного змагання всіх поляків у Злуч. Державах. А під адресою впорядчиків польської вистави треба сказати, що перецінювали свої сили і впливи, як моральні, так теж і матеріяльні“.

*

Українці ліпше списались. Хоч їх у Шикаго і в Америці далеко менше, але була і є між ними єдність у справі Світової Вистави. Не „дулися“, а виставили павільон так, як могли спромогтися, а особливо мали що виставити у своїм павільоні. Всі тепер признають, що Українська Вистава в Шикаґо є повним успіхом.

—o—

З музичного життя.

Концерт у честь М. Шашкевича в Старому Самборі.

На музичному полі Старого Самбора помітне останніми часами велике оживлення. Статичним його обявом знаменитий розвиток смичкової орхестри під диригентурою п. Івана Вовчика, динамічним — часті концерти та інші музичні імпрези.

Замітною подією на цьому полі був у дні 6-го ц. м. гостинний виступ із нагоди концерту у честь М. Шашкевича, нашої молоденької піяністки п-ни Марусі Вишницької, яка недавно з відзначенням покінчила найвищу Державну Музичну Академію у Відні. Відіграні нею: мельодійна „Казка“ Медтнера та бравурна „Тарантелля“ Ліста дали слухачам кілька незабутніх хвилин справжньої естетичної насолоди. Молоденька піяністка має безперечно глибоке і субтельне відчуття настрою. Цей концерт, у якому ще на окрему згадку заслуговує альтове сольо п-ни Юлі Кархутівної та точки мішаного й мужеського місцевого хору, а також знаменитої смичкової орхестри під диригентурою п. Івана Вовчика — це вже, після концертів у честь Шевченка, Мазепи і Христа, четвертий у цьому році.

Технічним „мотором“ музичного життя є тепер у Старому Самборі енергійний і рухливий п. Кемпе, бувший артист наших театрів, який осів у Старому Самборі на постійне і займається режисеркою та організуванням музичних імпрез.

ят.

Дописи.

РАВА РУСЬКА.

Святочний вечір у честь Лесі Українки. Старанням Філії „Союзу Українок“ і культурно-освітньої секції в Раві Руській уладжено в неділю 16. липня ц. р. в Раві Руській святочний вечір, присвячений памяти Лесі Українки. На програму зложилися: вступне слово, яке виголосила п. Миrалівна Ірена, інсценізації твору Л. Українки „Сім струн“ та відіграння драми „На руїнах“. Тогож самого вечора відбувся також чайний вечір.

Ювилей кооперативи в Потеличі. Дня 23. липня ц. р. святкувало громадянство Потелича 10-ліття існування своєї споживчої кооперативи „Єдність“. Програму свята виповнив комітет такими точками: В годині 10-ій ранком відслужив о. Козій Константин, парох Вороблячина, в асисті о. Антона Твердохліба, пароха Рави Руської й о. декана Дороцького Михайла, пароха Потелича, полеву торжественну Службу Божу. Після Служби Божої о. декан Дороцький виголосив до вірних гарну проповідь. По проповіди місцеві і позамісцеві громадяни зорганізованим походом з церковними процесіями перейшли до новозбудованого кооперативного дому, де в гарно прибраній салі відбулося посвячення домівки. В поході взяло участь около 2000 громадян з таблицями від місцевих установ. По доконанні акту посвячення домівки виголосив святочну промову о. Козій К. По тій промові зложив Ювилятці привіт від Українбанку „Віра“ та інших культурно-освітніх повітових установ Рави Руської інж. Василь Терпеляк, а кооп. Іван Бурда від кооперативних установ Вороблячина. Підчас Служби Божої, походу і торжественного посвячення домівки співав хор читальні „Просвіта“ в Потеличі під управою студ. техніки Миколи Масюкаша. Того самого дня пополудні на майдані в Потеличі відбувся народній фестин з богатою програмою. На особлившу увагу заслуговують вільноручні вправи соколів, сокілок та доросту, якими вміло проводив студ. техніки Дороцький Богдан з Потелича. Слід підчеркнути, що кооп. „Єдність“ у Потеличі є найстаршою кооперативою в равському повіті і не зважаючи на конкуренцію чужих споживчих крамниць, яких у Потеличі є аж чотири, розвивається правильно. Вміло підготоване ювилейне свято членами кооперативи дає запоруку, що економічні установи Потелича розвиватимуть й на будуче як слід та сповнять своє високе завдання.

Свято могил у Вербиці. В неділю 20. серпня ц. р. відбудеться, як і кожного року, традиційне вже у Вербиці Окружне Свято Могил з такою програмою: 1) в год. 10 рано торжественна Служба Божа, 2) в год. 12 процесійний похід на цвинтар до могил Тих, що свое життя віддали в обороні Рідного Краю, 3) панахида і зложення вінків, 4) проповідь. Участь у святі повинно взяти все українське громадянство равського і сусідніх повітів.

—o—

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло“. З друкарні Вид. Спілки „Діло“. Львів Ринок 10.